

בס"ד

ערב שבת קודש

עלון דו שבועי

ענג שבת

פרשת: חיי שרה - תולדות

כ"א במרחשון ה'תשע"ד

(25.10.2013)

עלון מס' 3 (1101) (שנה עשרים ושמונה)

מועדי השבת חיי שרה ער"ש מוצ"ש

י-ם	18.33	17.20
ת"א	18.34	17.35
ח'פה	18.33	17.25
ב"ש	18.35	17.39
א'לת	18.33	17.32

זמני היום והלימודים היומנים: (שעון חורף)

משתתף חיי שרה - יום ו' (אופק ת"א)	
עלות השחר	4.26 - 4.22
זמן הנחת תפילין	4.56 - 4.52
הנץ החמה (מישור)	5.58 - 5.53
הנץ החמה (הנראה)	6.03 - 5.59
ס"ז ק"ש מג"א	7.55 - 7.53
חצות היום	11.24 - 11.25
מנחה גדולה	11.55 - 11.55
שקיעת החמה	16.51 - 16.56
צאת הכוכבים ב'	17.01 - 17.46

דף יומני: תולדות חיי שרה - יד מועדי השבת תולדות (שעון חורף)

י-ם	17.27	16.14
ת"א	17.28	16.29
ח'פה	17.26	16.19
ב"ש	17.29	16.32
א'לת	17.27	16.25

זמני היום והלימודים היומנים:

משתתף תולדות - יום ו' (אופק ת"א)	
עלות השחר	4.31 - 4.27
זמן הנחת תפילין	5.01 - 4.57
הנץ החמה (מישור)	6.04 - 5.59
הנץ החמה (הנראה)	6.09 - 6.04
ס"ז ק"ש מג"א	7.57 - 7.55
חצות היום	11.25 - 11.24
מנחה גדולה	11.55 - 11.55
שקיעת החמה	16.45 - 16.50
צאת הכוכבים ב'	17.35 - 17.40

דף יומני: שקלים טו - כא

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315. לדוגמה: "זמן שקיעה מחר בטבריה" את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il ובאתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מנדע יהודי" www.moreshet.co.il יו"ר העמותה והעורך ער"ד שמואל כהן כתובת: רח' בלוק 3, ת"א טל: 03-5234054, פקס: 03-5234054 smulady@netvision.net.il דוא"ל: 1700-50-54-50 דפוס: אקסטרה פרינט

בחירה חופשית גם בבנית האומה בארץ ישראל

אדם מאמין ניצב פעמים רבות במבוכה. תוהה האדם האם להשלים עם גזירת שמים, כמעט בבחינת שב ואל תעשה, או לפעול לשינוי המציאות. ואם לפעול לשינוי המציאות, עד היכן להשתדל? נושאים רבים מלווים אותנו במשך יום אחד רגיל בשבוע. בעיות פרנסה, רפואה, בחירת בת זוג ועוד.

בפרשת חיי שרה אברהם משיב את אליעזר עבדו: "ויאמר אברהם אל - עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר-לו שים-נא ידך תחת ירחי ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ אשר לא-תיקח אישה לבני מבנות הכנעני כי אל-ארצי ואל-מולדתי תלך ולקחת אישה לבני ליצחק" (כד, ב-ה). ואליעזר מקשה: "ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשיב את - בנך אל-הארץ אשר-יצאת משם? ויאמר אליו אברהם: השמר לך פן תשיב את בני שמה: ה' אלוקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דיבר-לי ואשר נשבע-לי לאמורי: לזרעך אתן את-הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אישה לבני משם: ואם-לא תאבה האישה לכת אחריך וניקית משבועתי זאת רק את-בני לא תשב שמה" (כד, ה-ט).

אם נשים לב לדקות שבשיחה בין אברהם לעבדו נבחיך שאברהם מתווה את תנאי היסוד לבניין האומה היהודית - הישראלית: לא לקחת אישה מבנות הכנעני, ושהאשה תבוא אל הארץ המובטחת-ארץ ישראל.

כשהחליט חזקיה מלך יהודה שלא לשאת אשה משום שהראו לו ברוח הקודש שיוולדו לו בנים רשעים, הטיח נגדו הנביא ישעיהו: "בהדי כבשיה דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודש אברך הוא - לעביד. (תרגום: מה לך אצל סודותי של הקב"ה. מה שנצטווית היה לך לעשות ומה שנוח להקב"ה - יעשה). הנה כי כן - הדברים נקבעים אמנם בשמים, אבל הם אינם מחייבים את האדם. לאדם בחירה חופשית.

אברהם מתאמץ מאד למצוא אשה הגונה ליצחק בנו. אליעזר גם הוא, מצרף לבקשתו סימנים, כדי לוודא שהבחירה תהיה לשיעור רצונו של אברהם. בסופו של דבר לבן ובתואל מסכימים שרבהקת תהיה לאשה ליצחק כי: "מה' יצא הדבר" (כד, ג) הם אומרים לאליעזר.

אם גם לבן ובתואל מבינים שמה' יצא הדבר, מה תועלת ישנה לאזהרות אברהם ולשבועות שהוא השביע את אליעזר? חז"ל (גמרא מועד קטן יח) אומרים: כי זיווגו של אדם נקבע מראש על-ידי ההשגחה העליונה. "אמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובלי: מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים מה' אישה לאיש. מן התורה דכתיב: "ויען לבן ובתואל ויאמרו: מה' יצא הדבר..."

בגמרא סוטה (ב, א) אומרים חז"ל: "ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת: בת פלוני לפלוני". כנגד קביעה זו אנו מוצאים בחז"ל הדרכה איזו בת זוג לבחור: "לעולם ידבק אדם בטובים... הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה..." (בבא קמא קט, ק).

נו... אלא שנראה שבאמת הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. ישנה בחירה חופשית. הרמב"ם בהקדמתו למסכת אבות לא מקבל שהזוג בידי שמים ואין בחירה בזאת לאדם. היעב"ץ בהגהותיו מסביר את הרמב"ם וקובע שאם זכה האדם זיווגו בידי שמים אבל הוא רשאי להחליט במי שיבחר. מזווגין לאדם אשה לפי מעשיו ועדיין הרשות נתונה בידו. לכן גם יכול אברהם להציג דרישות של מי שצריכה להיות כלתו, מי שתוליד ילדים שיבנו את האומה ומי שתדאג ליסודות הנכונים של האומה שתיבנה כאן בארץ ישראל.

העלון מוקדש לזכר ולע"נ **עדינה שרה רוזנברג** ע"ה בת ר' זאב ז"ל, נפטרה ב- ג' כסלו תשע"ב. יהי זכרה ברוך!

✓ מחליפים רכש וציוד לשיבה או למוסד?

✓ בונים בית כנסת או מרהטים מחדש?

✓ מארגנים נופש, אירוע או שמחה?

מדריך העסקים לנופש ולצרכנות דתית

לאס באינטרנט חפשו דפי שופר

דפי שופר • טל. 03-9678555 • דוא"ל: sfr@bezeqint.net • www.dapeshofar.co.il

בס"ד מפעל תפילין יצור בתי תפילין גסות מהודרות בכל הנוסחאות

7703 זיס 77

בהשגחת הרב משה שאול קליין שליט"א מוצ"צ בבר"ץ הרמן הגד"ש ואוור שליט"א.

בדיקה תפילין ותקונים במקום עורכים בדיקת מחשב למחזור, פרשיות וכו'.

לפניה, להתייעצות ולהזמנה: 09-8870673

אתר דתי פיג'י דתי פיג'י

דתי פיג'י - כל מה שצריך, בקליק.

datipage.co.il

אילן יוחסין בעיצוב הגיגי ומפואר לשמהות משפחתיות

עץ המשפחה שיוצג בחגיגת ברית מצווה, חתונה, ברית מילה ידיגיש התוכן המשפחתי של האירוע, יחזק הקשר בין ענפי המשפחה ויצג לחוגגים ואורחיהם את המסורת המשפחתית המפוארת לדורותיה.

האילנות מלווים בסקירה אודות מקור המשפחה ושורשיה היסטוריים מאת מחלקת המחקר של מוסד עם הזיכרון - מכון למדע ומורשת העם היהודי.

Am HaZikaron עם הזיכרון

לפרטים נוספים, טל: 03-6094349 thegenerations@amhazikaron.org www.thegenerations.info

דיני השבוע ומנהגיו

שבת פרשת חיי שרה

הפטירה: "והמלך דוד זקן" (מלכים א' א, א).

ספק טעה. מיום שבת קודש, כ"ב במרחשוון ואילך אם התעורר ספק אם אמר משיב הרוח ומוריד הגשם אינו חוזר, אף מי שלא נוהג לומר בקיץ מוריד הטל, כי החוקק לומר במשך 30 יום. מי שאמר 90 פעם "מחיה מתים אתה, רב להושיע. משיב הרוח ומוריד הגשם..." למשל שליח ציבור שאומר גם חזרת הש"ץ ולכן הוא מזכיר משיב הרוח 90 פעם בפרשות משלושים יום, אינו חוזר יותר אם יש לו ספק מה אמר. ישנה דעה נוספת של החתם סופר שצריכים לכתחילה לומר 101 פעמים יום חמישי – אומרים יום כיפור קטן במנחה ואומרים תחנון.

שבת פרשת תולדות

הפטירה: "מחר חודש" (שמואל א', כ, א).

מברכים החודש: כסלו

ראש חודש כסלו ביום הראשון וביום השני **הבא** עלינו ועל כל ישראל לטובה.

המודל: יום ראשון שעה 12, 14 דקות ו-4 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מזכירים נשמות.

במנחה – אין אומרים "צדקתך".

ברכת החודש

השבת שלפני ראש חודש היא 'שבת מברכין'. הספרדים פותחים ב'יהי רצון... לקיים בנו חכמי ישראל, והיא תפילה שישבו חכמי ישראל לקדש את החודש. האשכנזים פותחים בתפילתו של רב, שבה יסירה את תפילותיו בכל יום (במקום 'אלקי, צור' שאנו אומרים). על כן יש אומרים בסיומה 'זכות תפילת רב' – ואין נוהגים כן.

בהכרזת יום ראש חודש קורא ש"ץ את היום, או הימים, שיחול ראש חודש, לאמר: ראש חודש כסלו ביום הראשון וביום השני...

'עלה ויבוא'

השוכח לומר 'עלה ויבוא' בערבית, אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת המזרח שכינתו לציון, חוזר ואומר 'עלה ויבוא'. אך אם כבר הזכיר את שם ה', ממשיך בתפילתו ואינו חוזר. הגימיק לכך הוא, משום שאין מקדשים את החודש בלילה.

אבל השוכח לומר 'עלה ויבוא' בתפילת שחרית או בתפילת מנחה, אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת 'המחזיר שכינתו לציון', חוזר ואומר 'עלה ויבוא'. ואם הזכיר כבר את שם ה', מסיים 'למדין חוקיך', וחוזר ואומר 'עלה ויבוא...' 'ותחזינה...' אם כבר סיים ברכת 'המחזיר' ועדיין לא פתח במלה 'מודים' אומר במקום זה 'עלה ויבוא' וממשיך 'מודים אנחנו לך'. הנזכר אחרי שהתחיל 'מודים' ואילך שלא אמר 'עלה ויבוא', כל עוד לא סיים תפילתו חוזר לרצה' ואומר 'עלה ויבוא' וממשיך כסדר התפילה. נזכר אחרי הפסוק 'היו לרצון' (השני – לפני 'עושה שלום'), חוזר לתחילת שמונה-עשרה, אף כי לא עקר רגליו ואמר 'עושה שלום'. ואומר תחילה 'ה' שפתי תפתח'.

השוכח לומר 'עלה ויבוא' בשחרית, וידוע בעצמו שאם יחזור מיד להתפלל לא יספיק לומר הלל עם הציבור, יאמר תחילה הלל עם הציבור ואחר כך יחזור ויתפלל עוד פעם שמונה-עשרה.

השוכח לומר 'עלה ויבוא' בתפילה, מתפלל פעמיים עמידה בתפילה הבאה.

טרחא דציבורא

שליח ציבור ששכח לומר 'עלה ויבוא', כל עוד לא סיים חזרת הש"ץ דינו כדון היחיד ששכח וחוזר כאמור לעיל. אך אם סיים כבר את חזרת הש"ץ, מפני טרחא דציבור שוב אינו חוזר מראש התפילה, אלא סומך על תפילת מוסף שעתיד להתפלל. אם שכח לומר 'עלה ויבוא' בתפילת לחש שלו, אינו חוזר, הוא יוצא חובתו בתפילה שחוזר בחזרת הש"ץ. (שולחן ערוך, אורח חיים קכ, ד).

ברכי נפשי

המנהג לומר אחרי שחרית בראש חודש פרק ק"ד שבתהלים – ברכי נפשי – יסודו במנהג ספרד ומובא בטור אור"ח סימן תכג, משום שהמזמור מפאר את בריאת העולם ובו הפסוק: "עשה ירח למועדים". טעמו של ערוך השולחן שזהו המזמור שהלויים היו שרים בבית המקדש בשעת הקרבת קרבנות מוסף של ראש חודש (אור"ח תכג, ג). בנוסח אשכנז הוא שיר של יום בראש חודש.

ברכי נפשי (בתוספת שירי המעלות) אומרים גם בחורף בשבתות בין מנחה לערבית, משבת בראשית עד שבת הגדול. (בקיץ אומרים פרקי אבות). אבודרהם נתן לכך טעם במדרש: משל לכלה ומלכה שמלוין אותה בשירות ותשבחות ושבת מלכה (שבת מלכתא) וכלה (בואי כלה). **זמן קידוש לבנה:** מליל חמישי, ד' בכסלו ועד ליל שני ט"ו בחודש.

כשמברך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים ונותן עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ח), כי יסתכל בה רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

מעשה ולקח בציוד

שקל כסף עבר לסוחר

"וישקל אברהם לעפרן את הכסף אשר דבר באזני בני חת, ארבע מאות שקל כסף, עבר לסוחר" (כג, טו)

רבי שרגא פיבל פרנק, חותנם של רבי משה מרדכי אפשטיין, ראש ישיבת סלבודקא ורבי איסר זלמן מלצר, ראש ישיבת עץ חיים, היה לו בית מסחר לעורות בעיירתו. מעשה ובא יום אחד לבית מסחרו סוחר יהודי שאינו מבני המקום, וביקש לקנות אצלו כמות גדולה של עורות. שאל הסוחר את רבי שרגא פיבל: ביקש הסוחר לקבל הנחה מיוחדת בתשלום, שהרי הוא קונה כמות כה גדולה, ומן הראוי שיקבל הנחה.

ענה לו רבי שרגא פיבל: זה המחיר. כלל נקוט בידי שאני מוכר במחיר כזה שישאר בידי רווח של אחוז מסויים. כולם בעיירה יודעים שאיני מוריד מן המחיר ואיני מוכן בשום אופן לעמוד על המקח. מי שאינו רוצה לקנות במחירי שלי יכול לקנות אצל סוחרים אחרים, כאן באלקוטסט, ומיד נתן לו רבי שרגא פיבל כתובות של סוחרים עורות אחרים.

עזב הסוחר את החנות ושם פעמיו לבתי מסחר אחרים כדי לקנות את העורות שחפץ. לאחר שעבר מבית מסחר אחד למשנהו, נוכח לדעת שהמחיר אצל רבי שרגא פיבל הוא הזול ביותר. חזר אליו הסוחר ואמר לו שהחליט לקנות את העורות אצלו במחיר הנדרש.

אמכור לך את העורות, אולם לא במחיר שאמרתי לפני-כן. אתן לך הנחה בהתאם לבקשתך, אמר רבי שרגא פיבל.

נדהם הסוחר ואמר: לפני-כן סרבת בכל תוקף לתת לי הנחה, למרות שראית שאם לא תוריד מן המחיר לא אקנה אצלך, ואילו כעת, כשבאתי על-מנת לקנות במחיר שדרשת, הינך מוריד מן המחיר למרות שאיני מבקש זאת!?

השיב לו רבי שרגא פיבל וענה: לאחר שיצאת מבית המסחר הרהרתי בלבי: הכמות שבקשת לקנות אכן גדולה היא בהרבה מהמקובל. וגם אילו נתתי לך את ההנחה שדרשת, עדיין היה נשאר בידי רווח נאה מן העסקה. לא הייתי צריך להתעקש ולעמוד על עקרונותי במסחר במקרה זה.

עכשיו משחררת והנך מבקש לקנות אצלי את העורות, עלי לקיים את אשר חשבתי בלבי לפני כן. שהרי דוד המלך ע"ה אמר: "מזמור לדוד, ה' מי יגור באהלך, מי ישכון בהר קדשך – הולך תמים ופועל צדק ודובר אמת בלבבו" (תהילים טו). ובכל בקר אנו אומרים: "לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי ודובר אמת בלבבו".

את דרך החיים אשר הורה לנו דוד המלך, נעים זמירות ישראל, ואת אשר הנני אומר בכל בוקר עלי לקיים. עכשיו שחזרת – עלי למכור לך את העורות במחיר שהחלטתי בלבי לאחר שעזבת את חנותי, שהרי התביעה כלפי כל אחד מאיתנו היא – להיות "דובר אמת בלבבו" ובדרך זו יש ללכת.

תפילה רוטה

אדון עולם

חשש לביטוי של כפירה אם נאמר: "אדון עולם אשר מלך, בטרם כל, יציר נברא".

שתי דעות: המחשבה הפילוסופית – העולם קדמון. המחשבה היהודית – עולם חדש שנברא ע"י הבורא.

לצערנו ילדינו הקטנים הלומדים את המזמור מכריעים מדי בקר: אדון עולם... בטרם כל, יציר נברא. כלומר: 'בטרם כל' כבר יש יצורים ברואים. כמה קל לתקן ולומר נכון, ואז משתנה הכפירה לאמונה היהודית: צריך "רק" להזיז את ההטעמה: "אדון עולם אשר מלך בטרם, כל-יציר נברא". בשינוי מקום הפסיק נקבל שיר שבח לאדון העולם שמלך בעולמו עוד בטרם ברא אפילו יציר אחד. והיא האמירה הנכונה!!

ברכות התורה

כולם חייבים בברכות התורה. אסור ללמוד, בין מקרא, מדרש או משנה וגמרא בטרם אמירת ברכות התורה (שולחן ערוך ורמא מז, ב). יש לאומרן בסמוך לברכת אלקי נשמה (שולחן ערוך מז, ט. משנה ברורה כח. ילקוט יוסף חיי אדם, ברכות התורה ז).

שלשה חלקים בברכות התורה: א. לעסוק בדברי תורה. הספרדים: על דברי תורה. ב. והעירב נא. ג. אשר בחר בנו... נותן התורה (שולחן ערוך מז, ה. משנה ברורה ח). יש לומר והעירב נא – עם ה'.

חובה להסמיק לימוד תורה, לכן מיד אחרי שלשת הברכות יאמר: ברכת כהנים ומשנת 'אלו דברים' והגמרא שלאחריו (שולחן ערוך מז, ט ומשנה ברורה). מנהג ספרד להקדים לברכת כהנים את: "וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל אהרן ואל בניו לאמה כה תברכו את בני ישראל אמור להם". שמוכח מכך שאמירת פסוקים אלה שבהמשך לשם לימוד ולא לברכה בעלמא.

המשך ברכות השחר – טוב להקדים לאמירת הקרבנות את פרשיות העקידה והמון (וביחידות ולא בציבור: עשרת הדיברות) (שולחן ערוך א, ה), אח"כ שמע, קרבנות ואיזהו מקומן.

המאחר לבית הכנסת, ואם יש לו צורך למשל שמעוניין להגיע לשמונה עשרה עם הציבור (שזוהי התפילה בציבור) או כשזמן קריאת שמע עומד לעבור, רשאי לדלג על חלק מפרשיות הקרבנות: ראה שו"ת רב פעלים ב, ד ומפורט באבני יספה, סדר הקדימה: לפיכך אנחנו חייבים עד סיום שמע ישראל. ב. יהי רצון שתרצו... ג. פרשת התמיד. ד. פרשת הקטורת. ה. רבון העולמים.

מכל מקום לאחר התפילה יש להשלים כל שדילגו.

פסוקי דזמרה

אחרי ברכות השחר, פרשת העקידה והקרבנות, מגיעים לפסוקי דזמרה הנפתחים בברכת "ברוך שאמר" (לפי נוסח אשכנז) ומסתיימים בברכת "שתבח". התפילה במתכונתה כיום מורכבת מפסוקים הלקוחים מהתנ"ך – מספר שמות, משלי, תהלים ודברי הימים. לראשונה מצאנו את השם: 'פסוקי דזמרא' (שם מופיע ב' א') בגמרא שבת קיח, ב: "אמר רבי יוסי: יהי חלקי מגומרי הלל בכל יום. (ועל כך קשה) איני. והאמר מר הקורא הלל בכל יום – הרי זה מחרף ומגדף (כי הלל נתקנה לזמנים מיוחדים, בעת שהציבור נצל מצרה ובעת הנהגת נס, ולא סתם בלי סיבה) (ובאמת רבי יוסי התכוון) כי קאמרינן בפסוקי דזמרא (אשרי חלקו – באומר פסוקי הלל בפסוקי דזמרה כמו 'הללו את ה' מן השמים', 'הללו אל בקדשו' – והם פרקי הלולים). יש האומרים שהשם פסוקי דזמרה אינו נגזר מ'מקרה' (במובן של שיר), אלא מ'מקרה' (במובן של קיצוץ) הכוחות הרעים, הרוצים למנוע את קבלת התפילה שהיא קריאת שמע ותפילת שמונה עשרה.

הספרדים והאשכנזים קוראים לתפילה זו, כולל פרשת הקרבנות "זמירות".

מקום בפרשה הושע לביא – מדרך טיולים

ויחן בנחל גרר

וילך משם יצחק ויחן בנחל גרר וישב שם. וישב יצחק ויחפר את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו. ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים. ויריבו רעי גרר עם רעי יצחק לאמר לנו המים ויקרא שם הבאר עשק כי התעשקו עמו" (בראשית כו יז-כ).

גרר הוא מחוז התחום את ארץ ישראל בצידה הדרום-מערבי: "ויהי גבול הפנעני מצידן באכה גררה עד עזה". ארץ עיפה למים, אדמתה אדמת לס, גרגרי חול שחוקים שמגיעים לכאן מאפריקה בעקבות הרוח, במגעם עם הגשם הם נאטמים ונוצרים שטפונות.

קניין קדום שנתמלא בסחף עובר בקו באר שבע-עזה (ניתן להציץ אל תוך חלון ממנו במחצבה שבשכונה ה' בבאר שבע), אדמת הסחף נקבובית והיא אוגרת מים, מים אלו נובעים בסדרת מעיינות בחלקו התיכון של אחד היובלים המרכזיים של נחל הבשור שנושף לים התיכון מדרום לנצרים, יובל זה נקרא כיום 'נחל גרר', תחילתו במורדות המערביים של הר להבים, והוא נשפך אל נחל הבשור ליד תל גמא, אחרי שהוא מקנז אליו את מרבית הנחלים של תבל ארץ זה.

גרר היא באופן טבעי, אזור נפלא למרעה צאן, לא לחקלאות. הבריטים כינו אותה Bad lands = אדמות רעות, הערבים נהגו, ורק היהודים הצליחו לראשונה בתולדות המקום להפוך

באר מהתקופה הביזנטית בנחל גרר.jpg

אותה לגן עדן פורח. לאסם החיטה, הגור והעגבניות של מדינת ישראל בישובי חבל מעון. הירקות העליים נטולי החרקים בגוש קטיף, וכיום מטעי אתרוגים ורימונים בישובי החלוציות, ועוד היד נטויה.

זה הרקע לסיפור נודדי האבות בגרר בואכה מצרים, אברהם בנדודיו בחלקו התחתון של נחל גרר, כורה בארות בניסיון למצוא מי תהום גבוהים, כמוהו יצחק. הפלשתים הקדומים נלחמים בהם על המים. רק מי שימצא מים ישרוד באדמה הקשה.

מאות שנים אחר כך (שמואל א' פרק ל') רדף דוד המלך במרחבי נחל הבשור אחרי הגדוד העמלקי. התנועה קשה, האדמה שנראית מישורית, למעשה מחורצת ע"י ערוצי נחלים, ובהגיע עת שטפון היא הופכת לבוצית וקשה לתנועה. דוד השאיר מחצית מאנשיו לשמור על הללים, וכאן הוא קובע את החוק **'פי כחלק היד במלחמה וכחלק הישב על הפלים יחדו יחלקו'**. סיפור ההתיישבות הציוני בנגב בשנים שלפני קום המדינה, הוא סיפור הבאת מים ממרכז הארץ אל הנגב, במקום בו עבר הצינור קם והיה ישוב. הצינורות נרכשו בלונדון שאחרי המלחמה, שם הם שימשו לכיבוי השריפות שפרצו כתוצאה מהבליץ הגרמני על ערי הממלכה.

בקטע מסויים לאורכו של נחל גרר, נותרו מספר בארות מתקופות שונות, מטיפוסים שונים. זוהי 'דרך המים'. הכניסה אליה מכביש 232 ק"מ 38.5 בין בארי לצומת כיסופים. הדרך עבירה לכל רכב. במקום חנויות למינימום לפיקניק ושולטי הסבר. בעונת הפריחה יש שפע של כלניות.